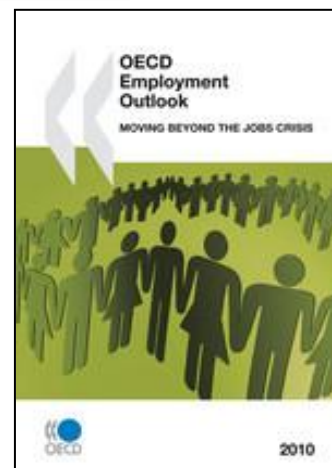

OECD *Multilingual Summaries*

OECD Employment Outlook 2010: Moving beyond the Jobs Crisis

Summary in Swedish

OECD:s sysselsättningsöversikt 2010 Att gå vidare efter jobbkrisen

Sammanfattning på svenska

- OECD:s sysselsättningsöversikt – *Employment Outlook* – är OECD:s årliga rapport om arbetsmarknadernas situation och sysselsättningsläget i hela OECD-området.
- I 2010 års upplaga görs en genomgång av finanskrisens effekter på arbetsmarknaden. Den framhäver de mycket stora inbördes skillnaderna mellan de tillvägagångssätt på vilka OECD-länderna och de viktigaste tillväxtekonomierna anpassar sig: Mot en mycket brant ökning av arbetslösheten i några länder står en mer dämpad sådan i andra länder, arbetstidsförkortningar används som ett sätt att rädda jobben.
- Arbetsmarknads- och socialpolitiska reaktioner på krisen har varit erkänt kraftfulla, men behöver betydande justeringar, allteftersom den ekonomiska återhämtningen fortskrider och de skatterelaterade inskränkningarna blir mer bindande.
- 2010 års upplaga innehåller också en djupgående undersökning av arbetskraftens rörlighet på OECD-ländernas arbetsmarknader. Den visar att arbetstagarna och arbetstillfällena hela tiden rör sig från nedåtgående till växande företag och sektorer i alla länder, men det rätta paketet av arbetsmarknadspolitiska program krävs för att maximala produktivitetsvinster ska kunna inhöstas från denna rörlighet och samtidigt minimera den därav resulterande osäkerheten för arbetstagarna.
- Sysselsättningsöversikten framlägger nya faktaunderlag om deltidarbete. De pekar mot att incitament för mer deltidarbete på kvalificerad nivå kan vara en viktig strategi för de regeringar som är angelägna om att främja hög sysselsättning mot bakgrund av åldrande befolkning, att underlätta för människor att förena arbete med familjeliv och att se till att övergången från skola till arbetsliv sker i ordnad form.

En ekonomisk återhämtning är på gång i de flesta länder...

Världsekonomin är på väg tillbaka efter det senaste halvseklets värsta finans- och ekonomikris, men det kommer att ta tid och en stark politisk vilja att få sårerna på arbetsmarknaden läkta. Även om den ekonomiska återhämtningen breddas och stärks, är sysselsättningens ökning fortfarande trevande. Under de två år som föregick första kvartalet 2010, sjönk sysselsättningen med 2,1 procent i OECD-området och arbetslöshetstalet steg med drygt 50 procent, till 8,5 procent, vilket motsvarar ytterligare 17 miljoner arbetslösa personer. Om man dessutom gör en bredare uppskattning och inkluderar modlösa och undersysselsatta arbetstagare, kommer man upp till en nivå som är nästan dubbelt så hög som den officiella arbetslöshetssiffran.

... men i de flesta kommer den prognostiserade produktionsökningen inte att vara tillräckligt kraftig för att snabbt absorbera den stora mängd arbetssökande som har byggts upp i många länder...

Även om arbetslösheten kan ha nått sin topp och de senaste OECD-prognoserna har räknat upp de ekonomiska utsikterna för innevarande och nästa år, är det osannolikt att återhämtningen ska bli tillräckligt kraftig för att den snabbt ska kunna återabsorbera det nuvarande stora antalet arbetslösa och undersysselsatta. I själva verket tyder de senaste prognoserna på att OECD:s arbetslöshetstal fortfarande kan vara högre än åtta procent vid slutet av 2011.

Med många arbetslösa, som upplever långa perioder av arbetslöshet, finns det en risk för att den cykliska arbetslöshetens branta uppgång blir strukturell. Denna risk varierar signifikant från land till land. I några länder har massiva permitteringar lett till stora öknningar av arbetslöshet och inaktivitet, medan en ovanligt stor andel av minskningen av arbetskraftstillgången har åstadkommit genom arbetstidsförkortningar i andra länder. Sysselsättningen måste öka rejält i den förstnämnda gruppen av länder för att man ska kunna förhindra att arbetslösheten biter sig fast. Risken för arbetstillfällena kommer att öka alltför litet under återhämtningen (återhämtning utan nya jobb) är ett av de större bekymren för den senare ländergruppen.

OECD-ekonomierna står inför den skrämmande dubbla utmaningen att minska den höga arbetslösheten och undersysselsättningen samtidigt som man måste ta itu med aldrig tidigare skådade budgetunderskott

Med hastigt växande arbetslöshet och undersysselsättning ökade flertalet OECD-länder snabbt resurserna för arbetsmarknadsstödprogram i ett tidigt skede av nedgången. De flesta regeringarna planerade i början av året att låta stödprogrammen för arbetsmarknaden ligga orörda och i några fall stärka dem ännu mer under 2010. Kraven på minskning av budgetunderskotten gör sig dock allt mer gällande, och många länder är ställda inför svåra val

vid fördelningen av knappa resurser. Det finns starka skäl för att hävda att arbetsmarknadspolitiska program ska vara tillräckligt finansierade, men i det blir väsentligt att fokusera på *kostnadseffektiva* program och rikta in sig på de mest missgynnade grupperna.

*Åtgärderna för att stimulera
arbetskraftsefterfrågan bör övergå
från att bevara jobb till att underlätta
skapandet av arbetstillfällen...*

Under konjunkturedgången togs viktiga offentliga och privata initiativ i de flesta OECD-ekonomierna för att stimulera efterfrågan på arbetskraft, särskilt genom att uppmuntra arbetstidsförkortningar som ett alternativ till uppsägningar. De i den här upplagan redovisade rönen tyder på att systemet med korttidsarbeten i offentlig regi (*public short-time work*, STW) har spelat en viktig roll för bevarandet av jobb under krisen, även om betydande arbetstidsminskningar också åstadkoms genom övertidsreduktion, arrangemang för genomsnittsarbetstid och, i några fall, avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare. Många länder har även stimulerat arbetskraftsefterfrågan genom bantning av de delar av personalkostnaderna som inte hör till lönen.

Allteftersom återhämtningen tar fart, är det viktigt att börja fasa ut de ovannämnda korttidsarbetena i offentlig regi (STW) för att undanröja hindren mot produktivitetsstärkande förflyttningar av arbetskraft mellan sektorer och företag. Kärva skatteregler talar samtidigt för att man bör flytta fokus från kostnadsnedskärningar över hela linjen i de icke-lönerelaterade personalkostnaderna till subventioner, som är skräddarsydda för skapandet av arbetstillfällen, särskilt bland de långtidsarbetslösa eller andra sårbara grupper, för att undvika ökande dödviktstförluster.

Den flitiga användningen av korttidsarbeten i offentlig regi (STW) ger också nyttiga insikter i hur dessa bäst ska utnyttjas under hela konjunkturcykeln. I synnerhet gäller att utnyttjandegraden varierade i hög grad från land till land: Den var mycket högre i länder som redan hade rutiner på plats innan krisen än i dem där sådana system introducerades på nytt under konjunkturedgången. Tajmningen hade avgörande betydelse i detta fall, eftersom korttidsarbeten i offentlig regi brukar vara effektivast i lågkonjunktursens inledningsskede och det i några länder visade sig svårt att sätta upp dem tillräckligt fort för att de skulle bli fullt effektiva. I ljuset av dessa problem är en viktig fråga huruvida det skulle vara lämpligt att hålla ett litet men väskött system för korttidsarbeten i offentlig regi, även i goda tider, som snabbt kan trappas upp i dåliga tider, delvis genom att temporärt ändra reglerna för att uppmuntra större deltagande.

*Ekonomiskt stöd till de arbetslösa bör
bibehållas, men det är viktigt att det
villkoras av verkligt arbetsökande*

Ökningen av långtidsarbetslösheten skapar akuta behov av ekonomiskt stöd. I de länder där bidragen normalt utbetalas under kort tid eller där skyddet för arbetstagare i atypiska jobb är svagt, fanns det starka skäl för att förlänga utbetalningstiden och utsträcka stödet under konjunkturedgång. Dessa kompletteringar bör upprätthållas tills antalet långtidsarbetslösa börjar sjunka signifikant. Men det håller på att bli ännu viktigare att se till att dessa kompletteringar beledsagas av en nära uppföljning av hur aktivt vederbörande söker arbete, för att undvika bidragsberoende. Detta är en svår uppgift, särskilt i de länder där de behöriga institutionerna har otillräcklig personalstyrka eller saknar den administrativa kapaciteten för att hantera en stor och alltmer heterogen grupp av arbetsökande. De länder, där

arbetslöshetsunderstödet var generöst tilltaget redan före krisen och sedan späddes på ytterligare, bör avveckla dessa krisåtgärder snabbt under återhämtningen.

Återsysselsättningstjänster har en nyckelroll att spela för att främja de arbetsökandes snabba återgång till riktiga jobb

Effektiva aktiveringsstrategier har hjälpt många OECD-länder att hålla arbetslösheten nere långt innan krisen, och de kan spela en huvudroll när det gäller att påskynda de arbetsökandes återkomst på arbetsmarknaden under återhämtningen. Men en sådan aktiveringspolitik måste anpassas till de ekonomiska förutsättningarna. Flertalet länder har bibehållit eller till och med utökat den traditionella arbetsökningssassistenten och har också försökt tillhandahålla mer skräddarsydd återysselsättningstjänster, bl.a. utbildningsmöjligheter, för de mest svårplacerade arbetslösa. Under nuvarande omständigheter finns det skäl för en övergång till större investeringar i utbildning, särskilt sådan som är kopplad till den lokala arbetsmarknadens behov. Även om det tar tid och – ofta – institutionella reformer att sjösätta en effektiv aktiveringsstrategi, kan det vara nyttigt att utnyttja de i krisens kölvatten mobiliserade resurserna för att ta fram en effektivare och mer anpassningsbar aktiveringsstrategi för framtid.

En allomfattande strategi för att främja jobbskapande och uthållig ekonomisk tillväxt kan också innebära en översyn av vissa delar av arbetsrätten

Just nu är det en särdeles vanskelig tidpunkt för diskussioner om strukturella arbetsmarknadsreformer, särskilt sådana som gäller arbetskraftsbestämmelser. Allteftersom återhämtningen tar fart är det dock viktigt att skapa de rätta incitamenten för företagen att anställa. Förutom subventioner av tidsbegränsade anställningar och satsningar på att främja anställningsbarhet, skulle detta även kunna omfatta ändrad prioritering när det gäller att skydda sysselsättningen med hjälp av visstids- respektive tillsvidareanställningsavtal. Därigenom skulle visstidsanställningarna kunna fungera bättre som ett trappsteg till fasta anställningar, snarare än som fällor.

En sådan strategi kommer emellertid att på sikt leda till ökad arbetskraftsrörlighet bland tillsvidareanställda arbetstagare. En del skulle kunna uppleva inkomstförluster under sitt letande efter ett nytt jobb och till och med vid återanställning. Reformen av arbetsrätten bör därför introduceras som en del av ett heltäckande åtgärds paket, som ger tillräckligt arbetslöshetsunderstöd, med strikta krav på att förmånstagaren ska stå till arbetsmarknadens förfogande och med ändamålsenligt utformade aktiveringsåtgärder. Belägg som redovisas i rapporten tyder på att man genom att bistå och följa arbetstagarna i deras flyttningar från anställning till anställning faktiskt kan främja produktiv omplacering av arbetskraft. Detta besked lämnades tydligt i publikationen *OECD Reassessed Jobs Strategy*. men det får nu en ännu större betydelse, när nödvändigheten att främja jobbskapande – men också att stimulera effektiv arbetskraftsomplacering – har högsta prioritet när man behöver angripa hög och ihållande arbetslöshet och främja en bärkraftig och gemensam tillväxt.

Att gå vidare efter krisen

I detta kapitel uppdateras analysen i 2009 års sysselsättningsöversikt av effekterna på arbetsmarknaden av recessionen 2008-2009 och av de politiska svaren på den därav vållade sysselsättningskrisen. Den dokumenterar den snabba försämringen av arbetsmarknadsförhållandena under lågkonjunkturen och betonar att även om den ekonomiska återhämtningen tar fart så kommer det att ta tid att i påtaglig grad sänka arbetslösheten och undersysselsättningen från deras nuvarande höga nivåer. Ökningen av arbetslösheten har emellertid slagit mycket olika mot länderna, och skillnader i hur brant den reella bruttonationalprodukten sjönk lämnar mycket av denna heterogenitet oförklarad. Faktum är att i några länder reagerade arbetsgivarna på den branta minskningen av efterfrågan genom att banta personalstyrkan radikalt, medan man i andra länder har hållit sig till arbetstidsförkortningar och arbetsdelning. Att arbetstidsförkortningen i så hög grad bidrog till anpassningen av arbetskraftstillgången under recessionen berodde delvis på temporära anställningar i offentlig regi, något som räddade ett betydande antal arbetstillfällen, åtminstone på kort sikt. Regeringarna planerade att fortsätta med att uppgradera det ekonomiska stödet och återsysselsättningsbiståndet år 2010, men de står nu inför svåra val när de måste bestämma sig för hur snabbt de kan avveckla stödåtgärderna med tanke på den ännu ovissa återhämtningen och det ökande budgettrycket. Viktigast framöver är att se till att återhämtningen skapar nya arbetstillfällen, samtidigt som man hindrar arbetslösheten och inaktiviteten från att bli bestående.

Den globala krisen i tillväxtekonomierna: effekter på sysselsättningen och politiska motåtgärder

Den senaste tidens globala finans- och ekonomikris har omfattande sociala konsekvenser i tillväxtekonomierna, där arbetstagarna vanligen är sårbarare för ekonomiska chocker än sina kolleger i mer utvecklade ekonomier. De länder som hade sociala skyddsnet på plats innan krisen har ett bättre utgångsläge för att kunna reagera effektivt på den plötsliga ökningen av samhällsstöd. De står dock inför en svår uppgift: Hur använder man en begränsad administrativ kapacitet och dito resurser för att tillgodose ökade behov, samtidigt som man bibehåller de sociala skyddsnetens effektivitet. Åtgärder, som utökar arbetslöshetsförsäkringens skydd, höjer ersättningsnivåerna eller luckrar upp behörighetsvillkoren, är viktiga för förstärkning av det ekonomiska understödet till dem som förlorar "vita" jobb. Att utvidga existerande kontanttransfereringssystem eller göra exceptionella utbetalningar är ett möjligt sätt att stödja hushåll, som nyligen har hamnat i riskzonen för fattigdom, liksom redan fattiga hushåll, som har fått uppleva ytterligare försämring. Utvidgade offentliga anställningsprogram kan ge snabbt stöd till nyblivna arbetslösa, eftersom man på det sättet undviker igångsättningskostnader och minskar genomförandesvårigheterna. I kristider ska de socialpolitiska beslutsfattarna prioritera arbetskraftsintensiva projekt och begränsa de indirekta personalkostnaderna för att maximera antalet nyskapade arbetstillfällen och tillhandahålla ett effektivt socialt skyddsnet.

Fig. 1.19 : Årligt genomsnittantal arbetstagar, som deltar i program med reducerad arbetstid, uttryckt som en procentuell andel av alla anställda

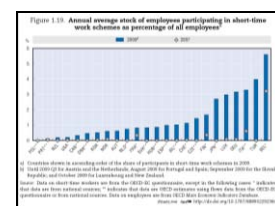
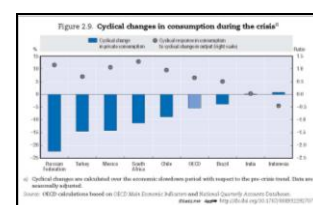

Fig. 2.9: Cykliska förändringar av konsumtionen under krisen

Institutionella och politiska faktorer som styr rörligheten på arbetsmarknaderna

Många nya företag bildas varje år, medan existerande företag expanderar och andra krymper eller till och med lägger ned verksamheten. I den processen skapas arbetstillfällen och arbetstagare anställs; likaså dras många befattningar in och arbetstagare lämnar sina arbetsgivare. Rörlig arbetskraft är en kraftig drivkraft för produktivitetökning: Lågproduktiva företag tenderar att förstöra arbetstillfällen och högproduktiva att skapa fler sådana. På grundval av internationellt harmoniserade data kan man styrka att institutioner och politiska åtgärder, t.ex. anställningsskydd, arbetslöshetsersättningar och produktmarknadsregleringar är avgörande faktorer för att underlätta arbetskraftens rörlighet mellan sektorerna. Särskilt gäller att skillnader med avseende på anställningsskyddslagstiftningens strikthetsgrad förklarar mellan mellan 20 och 30 procent av skillnaderna länderna emellan i fråga om kostnaderna för anställning och avskedande av personal. Under normala konjunkturförhållanden påverkar anställningsskyddet främst övergångar från en anställning till en annan, medan övergångar från anställning till arbetslöshet förblir oberörda. Stimulans av arbetskraftsrörlighet kan emellertid få distributionsekonomiska effekter. Människor som förlorat sitt arbete drabbas vanligen av kraftiga inkomstminskningar och försämrade arbetsvillkor, synnerhet under perioder av ekonomisk lågkonjunktur. Därför bör länderna komplettera flexibilitetsförstärkande reformer med tillräckliga arbetslöshetsersättningar, med konsekvent tillämpade krav på att vederbörande ska stå till arbetsmarknadens förfogande och ett genomtänkt aktiveringsåtgärdsprogram.

Hur bra är deltidsarbete?

Att främja en utökning av kvalificerat deltidsarbete kan vara en viktig strategi för de regeringar som bekymrar sig för åldrande befolkning, eftersom fler deltidsanställningar är kopplade till högre arbetskraftsintensitet. Även om spridningen av deltidsarbete har varit förbunden med en förbättring av arbetsvillkoren för deltidsanställda, tjänar de fortfarande mindre, har sämre anställningstrygghet och färre möjligheter till befördran än sina heltidskolleger. Om man emellertid ser till den övergripande arbetstillfredsställelsen, uppvägs dessa nackdelar ofta av bättre balans mellan arbete och privatliv, vilket gör det möjligt för personer med vårdnadsansvar, under utbildning, med hälsoproblem eller i närheten av pensionsåldern att behålla sin kontakt med arbetslivet. Regeringarna bör ta bort hindren mot deltidsarbete för dem som vill ha det. Men när en arbetstagare har ett deltidsarbete, ska han eller hon också lätt kunna övergå till heltid när vederbörandes situation ändras. Ekonomiska nackdelar till följd av skatte- och bidragssystem och olämpliga barn tillsynsbestämmelser kan göra det mindre lockande att förvärvsarbeta mer och leda till långa perioder av ofrivilligt deltidsarbete, med negativa långsiktiga konsekvenser för den enskilde och för samhället.

Fig. 3.1. Bruttokostnader för omplacering av personal i OECD-länderna, 2000-07

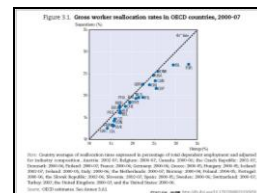
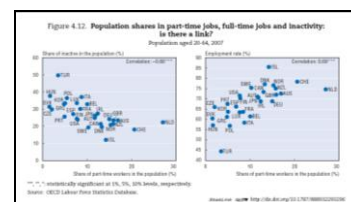

Fig. 4.12: Befolkningens fördelning på deltidsarbetens, heltidsarbeten och inaktivitet: Finns det en koppling?

Det här sammandraget innehåller **StatLinks**, en tjänst som levererar Excel™ -filer från den utskrivna sidan!

© OECD 2010

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska. De kan beställas gratis från OECD:s nätbokhandel www.oecd.org/bookshop/

Närmare upplysningar lämnas av *OECD Rights and Translation unit*,
Public Affairs and Communications Directorate: rights@oecd.org or by fax: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, F-75116 Paris, Frankrike

Besök vår webbplats www.oecd.org/rights/

